

Aizvien aktīvāk pagastos novadnieki nāk kopā, lai darbotos savas dzīvesvietas labā, lai atgādinātu pašvaldībai, ka viņiem nav vienalga, kā pagasts attīstīsies, kas tajā svarīgs. Divu gadu garumā Latvijā kopienas iesaistījās projektā “KOPA / Kopienas pārdomāta attīstība” aktivitātēs, meklējot un īstenojot praktiskus risinājumus saviem izaicinājumiem.

Kopienas vairs nav tikai uz papīra

Projekta mērķis bija sekmēt kopienu iesaisti savu vajadzību apzināšanā un risinājumu īstenošanā, sniedzot tām atbalstu un stiprinot to ilgtspējīgu izaugsmi. Projekts rosināja cilvēkus pagastos tikties, runāt par savām problēmām. Projekts beidzies, un rezultāts – vairākos pagastos izveidojušās domubiedru grupas, kuras gatavas darīt, veltīt laiku, lai risinātu kopienas problēmas. Kopienas, viedo ciemu jeb

apkaimju kustība, kā nu to dažādi dēvē, kļūst aizvien redzamāka. Te gan jāuzsver, ka viedie ciemi – tas nenozīmē tikai digitalizāciju, bet pašpietiekamību.

Biedrība “Cēsu rajona lauku partnerība” ir padomdevējs, rosinātājs, darbinieces regulāri piedalās kopienu sanāksmēs. “Katrai teritorijai nepieciešama vīzija jeb inventarizācija: kas mums ir un kā vēl pietrūkst. Svarīgi aptvert, kādi izskatāmie no malas, vai tās vērtības, kuras mums rūp, ir ci-

tiem saredzamas. Katra vieta ir vērtējama pēc pievilcības parametriem. Pievilcības trijstūri veido dzīvesvide, ražošanas un pakalpojumi, tūristi. Jābūt visam, lai vietējā teritorija uzplauktu.

Svarīgi kaut ko izdarīt kopā, tad būs ticība sev un savai kopienai. Plānojot finanses ideju īstenošanai, pašiem jāmeklē veidi, kā piesaistīt līdzekļus no pašvaldības, fondiem, privātajiem atbalstītājiem,” saka “Cēsu rajona lauku partnerība” koordinatore Kristīna Sprūdža un uzsver, ka kopienām ir svarīgi parādīt, ka tās

darbojas, lai, kad pašvaldība veidos nākamā gada budžetu, būtu iemesls paredzēt finansējumu.

“Kopā sanākot, ir svarīgi apzināties, ar ko lepojamies. Vai ar pagastu, kāds tas bija vairs nav, vai to, kāds tas ir šodien. Pagātne ir būtiska, lai ietu tālāk, šodien darām rītdienai. Katrai vietai, katram cilvēkam ir savi stāsti,” akcentē K.Sprūdža, bet “Cēsu lauku partnerības” administratīvā vadītāja Daiga Rubene atgādina, ka kopienā nav viena līdera, katrs ir savu ideju nesējs un ap sevi veido interešu grupu ieceru īstenošanai.

“Katrā pagastā, ciemā ir citas vajadzības. Kopienai jāparāda, ka tā grib un var izdarīt, tad arī pašvaldība nevarēs atteikties finansēt atbalstu. Kopienai ar pašvaldību jāatrod saskares punkti,” bilst D.Rubene.

Aizvien lielāku interesi par iesaistīšanos vietējo kopienu aktivitātēs izrāda jaunās ģimenes, kuras ienākušas pagastā. Tā ir iespēja iepazīt vietējos, tradīcijas, arī parādīt sevi. □

Pieredze krājas

Katrā pagastā kopienu veidošanas veicinājuši dažādi iemesli, tāpat dažādi bijuši rosinātāji. Raunas iedzīvotāju kopa pie sevis bija uzaicinājusi kaimiņus – Veselavas, Liepas un Mārsnēnu kopienu dalībniekus –, lai dalītos pieredzē. Runāja arī par sadarbību ar pašvaldību.

“Raunas kopā darbojas arī pašvaldības darbinieki, bet nebūtu godīgi izmantot pašvaldības resursus. Mēs jau tā reizi nedēļā

tiekamies bibliotēkā,” sacīja rauneniete Justīne Buliņa un uzsvēra, ka kopas rosinātos pasākumus pašvaldība atbalsta.

Liepas un Mārsnēnu kopienas pārstāve Inta Zaksa pastāstīja, ka iedzīvotāju aktivitātēm paredzēts finansējums Liepas kultūras nama budžetā, bet pirmajam mārsnēniešu pasākumam saņemts pašvaldības finansiāls atbalsts. “Ja kopienas dalībniekiem jāraksta projekts pašvaldības konkursam un pēc tam pārskats, tas pra-

sa laiku,” atzina I.Zaksa.

“Pirmajā mārsnēniešu sarunā izskanēja, ka nav naudas un vispār Mārsnēnos nekā nav. Domu izdevās pagriezt citās slīdēs – kas kādreiz bija labs, ja tagad nekā nav. Daudzi atcerējās sporta spēles. Un mēs tās sarīkojām, piesaistot nedaudz kultūras nama budžetu, bet lielāko tiesu darot paši. Ieguvumu nevar izstāstīt – gandarījums, ka varam. Nākamā gada kalendārā jau ierakstīts, ka augustā būs sporta svētki. Ap

Ziemassvētkiem ir iecere rīkot brīvdabas izstādi par Mārsnēniem. Mārsnēnieši gatavi vākt informāciju. Kopienas būtība ir darīt ar prieku, ka citiem esi devis,” klāstīja I.Zaksa un atzina, ka pašvaldības atbalsts ir ļoti nozīmīgs. Liepas kopiena sevi jau pierādījusi, un pašvaldība tās darbību novērtējusi, atzīstot par “Gada kolektīvu”. Kopiena izmanto iespēju drukāt afišas pašvaldības iestādēs.

“Kopiena ir tilts starp varu un

cilvēku. Kā pašvaldība var uzzināt, kas mums vajadzīgs? Mēs nevis skandinām, cik slikti, bet ejam ar ideju,” uzsvēra I.Zaksa, bet J.Buliņa atgādināja, ka pašvaldība var atbalstīt, palīdzēt, bet darītājiem jābūt iedzīvotājiem, kuri īsteno kādu sabiedrībai būtisku vajadzību.

Tikšanās reizē kopienu pārstāvji atzina, ka pieredzes apmaiņa ir vērtīga, ka kopā varētu īstenot kādu lielāku projektu, piedalīties cits cita pasākumos. □

Domāt, ko varam izdarīt paši

Pagastos aizvien vairāk savas apkaimes attīstībā un dzīvesvides pilnveidošanā iesaistās iedzīvotāji. Nākot kopā, rodas un īstenojas idejas, kas svarīgas vietējai sabiedrībai.

Kad sanāk kopā, viss notiek

Veselavieši divas reizes satikušies Veselavas bijušās Zirgu pasta stacijas ēkā Bērzkrogā.

“Esmu aktīva, man patīk, ka cilvēki tiek, turklāt kopā var daudz izdarīt,” saka ēkas īpašniece Sigita Norvele un uzsver: “Sākot te darboties, sapratu, ka cilvēki jūtas aizmirsti, grib nākt kopā, darīt, bet ir zudusi ticība, ka kaut kas notiek, ka var paši. Te var būt pagasta ļaužu tikšanās vieta, te varam īstenot kopīgas ieceres. Ir taču skaidrs, ko paši izdarīsim, tas būs.” Sigita arī uzsver, ka Zirgu pasta stacija ir pieejama sabiedrībai. “Veselaviešiem nav, kur satikties, svinēt nelielus svētkus, muižā telpas jāirē. Te to var darīt, vien sedzot maksu par elektrību,” saka Sigita.

Jau pirmajā tikšanās reizē kā svarīgākais uzdevums tika izvirzīts – pamodināt aizmigušo Bērzkrogu, vietu krustcelēs, vispirms jau piesaistīt garāmbraucējus, lai piestāj.

Jau skaidrs, ka valsts svētku nedēļā Zirgu pasta stacijas ēka būs izgaismota, te būs apskatāma vēsturiska ekspozīcija, kuru veido

Elīna Kalniņa. Ziemassvētku laikā iecerēts pasākums, būs gan Ziemassvētku vecītis, gan tirdziņš, arī radošās darbnīcas.

Tikšanās reizē diskutēja, kā ziņu par iecerēto nodot tālāk. Ne visi seko feisbukam, jāgatavo afišas, jāizliek daudzdzīvokļu mājās, uz ziņojumu dēļiem.

Tiek arī domāts par tālāko. Veselavieši uz tikšanos bija uzaicinājuši Priekuļu apvienības pārvaldes vadītāju Ēvitu Širanti. Iedzīvotāji interesējās par pagasta attīstību, par pašvaldības zemēm, kur varētu būvēt privātmājas, jo tas svarīgi jaunajām ģimenēm. Teritorijas plānojuma publiskā apspriešana sākusies, un kopiena paudīs ierosinājumus.

Veselavieši arī interesējās, vai kopienu aktivitātēm pašvaldības budžetā paredzēs finansējumu.

Svarīgi darīt ilgtermiņā

Kad jau bija beidzies projekts “Kopa”, Raunā domubiedri tikās, lai parunātos par paveikto un tālāko. “Tad arī sapratām, ka Raunā pietrūkst avīzītes. “Smiltene Novada Vēstis” par pagastu ir ļoti maz, bet iedzīvotāji grib zināt, kas notiek. Maijā sagatavojām pirmo izdevumu, nu top sestais. Aicinām iedzīvotājus rakstīt, bet atsaucība maza, to izdara aktīvākie kopas dalībnieki,” stāsta kopas dalībniece Justīne Buliņa un uzsver: “Cilvēki vislabprātāk sanāk un dara ko konkrētu īstermiņā. Avīze ir ilgtermiņa darbs – tas

saturēja komandu.” Kopā iesaistījušies ap 20 pagasta iedzīvotāju, aktīvo, protams, ir mazāk. Avīzīti paši izdrukā, iesien 70 eksemplāros, tā pieejama arī elektroniski. Par saziēdoto naudu iegādāts printeris.

Kopas dalībnieces Zanes Zaicevas vadītā biedrība “Hestia Rauna” ir kopas atbalsts, lai iesaistītos projektos. “Kamēr būs degsme un cilvēki pievienosies, kopai būs spēks darboties. Nevar satiekoties runāt par negatīvo, jārunā par to, ko varam izdarīt. Pieturamies pie moto “Ja gribi ātri – dari viens, ja gribi labi – dari kopā,” saka Z.Zaiceva.

Raunēnieši atceras, kā pavasarī, kad kusa sniegs, Raunas centra bedrēs stādīja neaizmirstulītes. Tas gan ne vienu vien nokaitināja, ka neievēro drošību, un tiem, kuri bedres laboja, bija papildu darbs.

“Pēdējā ideja, ko īstenojām Dzejas dienās – četrās vietās Raunā uz asfalta uzrakstījām raunēniešu dzejas rindas. Vēl ir dzejoļi, ko rakstīt uz asfalta,” teic J.Buliņa. Ideja tika īstenota, sadarbojoties ar kultūras centru.

Kopa “Raunas kultūras forumā” ieteica daudz ideju. “Esam atvērts veidojums, tiekamies pēc vajadzības. Reizi nedēļā runājam par avīzi, tad par idejām, tad sienam avīzi. Ir pastkastīte, kur iemest ziņu par kādu ideju, rīkojam konkursus, un pastkastītē var mēst atbildes. Ir feisbuka lapa,” stāsta J.Buliņa un piebilst: “Ideju jau daudz, izsveram, vai varam izdarīt, noliekam malā, pēc laika atkal pie tās atgriezīsimies. Tā pamazām idejas attīstās un īstenojas,”

saka J.Buliņa, bet Z. Zaiceva piebilst: “Gribam padarīt Raunu pieejamāku, interesantāku ne tikai tūristiem, arī savējiem. Jo vairāk gribēsim, pratīsim argumentēt, radīsim risinājumi un vairāk izdarīsim.”

Nejusties atstumtiem

Ideja, ka vajadzētu sanākt kopā, kaut parunāties, vienlaikus radās Vecpiebalgas pagasta bibliotēkas vadītājai Dzidrai Ješkinai un biedrībai Lindai Ķaukulei.

“Ir sajūta, ka lielajā novadā esam izšķīduši, dzīvojam katrs pa sevi. Kad bijām mazāki, cits par citu vairāk zinājām, arī to, kas notiek novadā, satikāmies, radās kopīgas intereses,” pirmajā tikšanās reizē sacīja Dz.Ješkina, bet L.Ķaukule uzsvēra, ka patlaban labās idejas paliek uz mūrīša, virtuves sarunās.

Uz tikšanos gan bija sanākuši lielākoties pašvaldības iestāžu darbinieki, bet L.Grudule uzsvēra: “Mēs vispirms esam pagasta iedzīvotāji.” Anita Zariņa pastāstīja, ka viņa darboties kopienā pamudinājis redzētais Vācijā. “Mums vairāk dara pašvaldības iestāžu vadītāji, un tad viņus kritizē, ka kaut kas nav izdevies,” sacīja vecpiebaldzēniete.

Tikšanās reizē piedalījās arī Cēsu domes deputāts Indriķis Putniņš, kurš izklāstīja pašvaldības finansējuma iespējas projektiem. “Pašvaldības uzdevums at-

balstīt iedzīvotājus, bet tā neorganizēs domubiedrus. Vietējā iniciatīva jāaiznes līdz pašvaldībai. Jo vairāk būs ierosinājumu, jo pašvaldībai vieglāk saprast, kas iedzīvotājiem svarīgi,” atgādināja domes deputāts.

L.Ķaukule atgādināja, ka svarīgākais ir darīt pašiem. “Vairāki no mums jau kopā darbojas, rīkojam talkas, konkursus, bet aktivitāte ir maza, arī projektos iedzīvotāju grupas iesaistās kūtri,” vērtēja L.Ķaukule un uzsvēra, ka kādam ir jāklūst par līderi, kurš aicina kopā.

“Laukos katrs cilvēks ir svarīgs. Jādomā par mazajiem ciemiem, nav svarīgi, cik cilvēku tur dzīvo. Ja būs pasākumi, notikumi, iesaistīsies citi. Piebaldzēns pats neies, jābūt kādam, kurš iesaista, uzrunā. Nākamreiz katram jānāk ar ideju, ko darīsim,” ierosināja L.Grudule.

Pirmā sanāksšana notikusi. Būtiski, cik vecpiebaldzēnu piedrosies nākamajā, cik būs darītāju. □

Lappusi sagatavoja
SARMĪTE FELDMANE

Projektu finansē
Mediju atbalsta fonds
no Latvijas valsts
budžeta līdzekļiem

MAF
Mediju atbalsta fonds

Mediju atbalsta fonda ieguldījums no
Latvijas valsts budžeta līdzekļiem.
Par saturu atbild projekta īstenotājs
izdevniecība SIA “Cēsu Druva”.